

Uchwała Nr XXVII/230/21
Rady Gminy Dźwierzuty
z dnia 04 lutego 2021 r.

w sprawie uchwalenia gminnego programu przeciwdziałania narkomanii na terenie Gminy Dźwierzuty na 2021 rok.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2020 poz. 713 ze zm.) oraz art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. 2020 poz. 2050) ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz.U. 2019 poz. 2365 ze zm.) Rada Gminy Dźwierzuty uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwala się gminny program przeciwdziałania narkomanii na terenie gminy Dźwierzuty na 2021 rok, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dźwierzuty.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2021 r.

Przewodniczący Rady Gminy

Arkadiusz Aleksander Nosek

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA ROK 2021 NA TERENIE GMINY DŹWIERZUTY

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021 stanowi szczegółowe przedstawienie działań do realizacji przez Gminę Dźwierzuty w oparciu o Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2020 poz. 2050 t.j.), a także określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania narkotyków. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii jest kontynuacją zadań i kierunków podjętych w latach poprzednich.

WSTEP

Problemem wieku XX i XXI stała się w naszej cywilizacji narkomania. Problem narkotykowy (narkomania) według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”.

Wcześniej zjawisko narkomanii nie miało takiego powszechnego wymiaru ani skutków o tak poważnych konsekwencjach. W chwili obecnej borykamy się nie tylko z problemami zdrowotnymi jakie niesie za sobą uzależnienie od narkotyków, ale także z ogromem problemów społecznych.

Problem narkomanii to problem społeczny dotyczący wszystkich środowisk, często związany jest z innym uzależnieniem w tym przede wszystkim alkoholizmem. W ostatnich latach znacznie wzrosło wśród młodzieży zainteresowanie wszelkimi środkami odurzającymi, substancjami psychotropowymi i innymi środkami ogólnie nazywanymi narkotykami, które są dla nich najprostszym sposobem na oderwanie od rzeczywistości, dobrą zabawą, zabiciem nudy, chwilowym zapomnieniem o kłopotach, problemach na jakie napotykają, wchodząc w dorosłe życie.

Narkomania nie jest zjawiskiem jednorodnym. Jest problemem zdrowotnym, ponieważ niesie za sobą poważne ryzyko dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób infekcyjnych tj. HIV, żółtaczka, choroby weneryczne. Stanowi również problem prawny czy kulturowy. Jednak narkomania to przede wszystkim jak już wcześniej wspomniano kwestia społeczna. Przyjmowanie substancji psychoaktywnych może doprowadzić do uzależnienia, które powoduje wykluczenie

społeczne, przyczynia się do przestępczości, bezrobocia, bezdomności, prostytucji i ubóstwa. Narkomania to choroba, która dotyka wszystkie grupy społeczne, niezależnie od wieku, wykształcenia czy też statusu materialnego. Zjawisko używania narkotyków ma z reguły także określone negatywne konsekwencje dla najbliższego otoczenia oraz zakłóca prawidłowe funkcjonowanie całego społeczeństwa, prowadząc do szeregu szkód i kosztów. Dlatego też stosowanie narkotyków nie może być kwestią, która jest obojętna społecznie.

Narkomania to nadużywanie środków psychoaktywnych, czyli narkotyków, do których zalicza się naturalne czy syntetyczne substancje oddziałujące na ośrodkowy układ nerwowy, powoduje m.in. zmiany świadomości, percepcji czy nastroju. Zjawisko narkomanii ma charakter procesu, czyli postępuje, ewoluuje i odznacza się zróżnicowaną dynamiką. Narkomania to nie tylko subkultura, ale również moda narkotykowa, która przebiega zgodnie z zachodzącymi w niej trendami. Młodzi ludzie swobodnie dokonują wyborów między dostępnymi używkami czyli alkoholem, narkotykami czy nikotyną. Moda na zażywanie narkotyków wzrasta. Powszechność narkotyków była głównie problemem miast, natomiast obecnie sięga terenów wiejskich. Substancje psychoaktywne mogą być dostępne w szkołach, na imprezach, dyskotekach oraz środowisku rówieśniczym.

Mając świadomość istniejących zagrożeń, należy podjąć wszelkie działania, zwłaszcza profilaktyczne, zmierzające do ograniczenia rozpowszechniania narkotyków. Najskuteczniej problemy społeczne są rozwiązywane na szczeblu lokalnym, gdzie działające instytucje czy organizacje są w stanie trafnie określić charakter istniejącego problemu, jego skalę oraz podjąć adekwatne środki zaradcze.

Istotne jest, aby zapobiegać zjawisku narkomanii poprzez uświadamianie, jakie ryzyko niesie za sobą sięganie po narkotyki. Odpowiednio do stopnia ryzyka profilaktyka powinna być prowadzona na trzech poziomach tj.

1. Profilaktyka pierwszorzędowa, która jest adresowana do grupy niskiego ryzyka, są to działania prewencyjne, obejmujące szerokie i nie zdiagnozowane populacje poprzez promocję zdrowego stylu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji.
2. Profilaktyka drugorzędowa, która jest adresowana do grupy podwyższonego ryzyka, celem jest ograniczanie głębokości i czasu trwania dysfunkcji, umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykownych.
3. Profilaktyka trzeciorzędowa, która jest adresowana do grupy wysokiego ryzyka, czyli przeciwdziałanie pogłębiania się procesu chorobowego, umożliwienie powrotu do normalnego życia w społeczeństwie.

Substancje psychoaktywne:

- wpływają na centralny układ nerwowy,
- wpływają na organizm człowieka powodując w różnym stopniu zmiany psychiczne (np. euforię, zmieniony odbiór rzeczywistości, iluzje, omamy, zaburzenia pamięci) oraz fizyczne (np. wzrost ciśnienia, przyspieszenie tętna, pobudzenie).

Przeciwdziałanie narkomanii realizuje się poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo – wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności poprzez:

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii (art. 19 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii),
2. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem,
3. Udzielenie rodzinom, w której występują problemy narkomanii pomocy psychologicznej i prawnej,
4. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dzieci uczestniczących w programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych,
5. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu narkomanii,
6. Udzielanie pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego

DIAGNOZA ZJAWISKA NARKOMANII I NIKOTYNIZMU

Problem narkomanii stanowi duże zagrożenie, degradująco wpływa zarówno na zdrowie fizyczne, psychiczne, jak i relacje społeczne. Wiąże się z wysokimi kosztami poniesionymi nie tylko przez samą jednostkę uzależnioną, ale także całe społeczeństwo. Pomimo tego, że zażywanie narkotyków i dopalaczy jest w Polsce o wiele mniej rozpowszechnione niż picie napojów alkoholowych, zjawisko to wciąż stanowi poważny problem. Według badań przeprowadzonych w 2018 roku odsetek osób w wieku 15-34 lata używających narkotyków w ciągu ostatniego roku wyniósł 10,4%, przy czym najczęściej stosowaną nielegalną substancją psychoaktywną okazała się marihuana. Wśród

negatywnych skutków wywołanych narkomanią wymienia się zarówno szkody zdrowotne, jak i społeczne, między innymi osłabienie i rozpad więzi rodzinnych, wykluczenie społeczne, utrata zdolności do samodzielnego i odpowiedzialnego funkcjonowania, czy też konflikty z prawem. Zagrożeniem są również nowe substancje psychoaktywne, tzw. dopalacze. Ze względu na wysoką toksyczność oraz zmieniający się, nieznany skład, ich jednokrotne zażycie może doprowadzić do nieodwracalnych skutków zdrowotnych, a nawet śmierci. Jak wynika z raportu Głównego Inspektora Sanitarnego, w 2018 roku zarejestrowanych zostało 4260 przypadków interwencji medycznych związanych z zatruciem/podejrzeniem zatrucia nowymi substancjami psychoaktywnymi. Biorąc pod uwagę ryzyko szkód, konsekwencji prawnych, zdrowotnych oraz społecznych związanych z używaniem narkotyków i dopalaczy, konieczne jest realizowanie działań w obszarze profilaktyki, leczenia, rehabilitacji, ograniczania szkód zdrowotnych i reintegracji społecznej osób uzależnionych, a także systematyczne prowadzenie badań i monitoringu używania substancji psychoaktywnych.

W dzisiejszych czasach nielegalne substancje psychoaktywne są dla nastolatków stosunkowo łatwo dostępne. Jak wynika z deklaracji uczniów, zdobycie marihuany lub haszyszu byłoby bardzo łatwe lub dosyć łatwe dla 40% uczniów z III klasy gimnazjum. Na łatwość zdobycia amfetaminy wskazał prawie co piąty uczeń, a dopalaczy co trzeci. Młodzi ludzie sięgają po środki psychoaktywne między innymi z ciekawości, nieumiejętności poradzenia sobie z problemami, chęci zaimponowania w towarzystwie, czy też ze względu na chęć lepszej zabawy. Powodów może być wiele, a motywy takiego zachowania często mają złożony charakter. Bazując na uzyskanych wynikach badań ogólnopolskich możemy stwierdzić, że bezpośredni kontakt z marihuaną lub haszyszem miał 1 na 4 uczniów, amfetaminą 5% badanej młodzieży, natomiast leki przeciwbólowe w celu odurzenia się przyjmowało 7,4% ankietowanych. Chociaż skala używania narkotyków i dopalaczy jest nieporównywalnie mniejsza niż alkoholu i tytoniu, po substancje te sięga wiele młodych ludzi. Zjawisko to stanowi nie lada wyzwanie profilaktyczne ze względu na związane z nim wielopłaszczyznowe konsekwencje.

Palenie papierosów jest aktualnie jednym z najpoważniejszych przyczyn problemów zdrowotnych współczesnego świata. Do negatywnych konsekwencji tego zaliczyć można choroby układu sercowo-naczyniowego, oddechowego oraz zwiększone ryzyko wystąpienia nowotworów. Według szacunków Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w konsekwencji palenia papierosów co roku umiera ponad 7 milionów ludzi na całym świecie. W Polsce w 2016 roku z tego powodu zmarło aż 66 tys. osób, co stanowiło 17% wszystkich zgonów. Wyniki badań dotyczące aktualnej sytuacji w zakresie palenia tytoniu w Polsce, przeprowadzone przez Centrum Badania Opinii Społecznej w 2019 roku pokazują, iż po papierosy regularnie sięga co piąty Polak. Pomimo stopniowo zmniejszającej się w ostatnich latach liczby palaczy papierosów, problem ten nadal stanowi powszechne i wymagające podejmowania działań zapobiegawczych zjawisko. Konieczna jest zatem realizacja systematycznych zadań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia ograniczających popularność palenia tytoniu.

Zrealizowane dotychczas badania wśród dzieci i młodzieży pokazują, że palenie papierosów jest nieco mniej powszechne niż sięganie po alkohol, jednak również stanowi poważny problem wymagający podejmowania stanowczych i systematycznych działań profilaktycznych. Dane dotyczące palenia papierosów przez młodych ludzi są niepokojące - prawie połowa uczniów z III klas gimnazjum paliła papierosy (43,8%), a niemal co piąty uczeń sięgnął po nie 40 razy lub więcej. Palenie papierosów zaczyna się od eksperymentowania, najczęściej w grupie rówieśniczej, a prowadzi do fatalnych w skutkach zdrowotnych nałogu. Wyzwaniem w zakresie działań profilaktycznych stały się również zyskujące w ostatnim czasie na popularności papierosy elektroniczne. Są one postrzegane jako mniej szkodliwe, dlatego młodym ludziom wydają się bardziej atrakcyjne. Liczba użytkowników elektronicznych papierosów jest bardzo wysoka, szczególnie w grupie nastolatków i młodych dorosłych. Jak wynika z przeprowadzonych badań, odsetek respondentów deklarujących użycie ich kiedykolwiek w życiu kształtuje się na poziomie 38%, natomiast w ciągu ostatnich 30 dni używał ich niemal co piąty uczeń. Na uwagę zasługują również dane statystyczne pokazujące skalę częstego sięgania po e-papierosy przez 15-16 latków - do regularnego ich używania przyznało się 7% chłopców i 6% dziewcząt. Coraz nowsze badania wykazują, że palenie e-papierosów wbrew powszechnie panującej wśród nastolatków opinii, również jest szkodliwe. Aerosol do e-papierosów, który użytkownicy wdychają, może zawierać szkodliwe substancje, w tym: acetaldehyd, formaldehyd, akroleinę, propanal, nikotynę, aceton, o-metyl-benzaldehyd, karcinogenne nitrozaminy.

Skuteczność podjętych działań profilaktycznych w istotnym stopniu będzie zależała od ich jakości. Niezbędne jest zatem zdobycie odpowiedniej wiedzy na temat zagrożeń, jakimi podlegają mieszkańcy gminy oraz sposobów przeciwdziałania ich skutkom.

Diagnozę problemu narkomanii i nikotynizmu na terenie Gminy Dźwierzuty w celu opracowania programu przeciwdziałania narkomanii na rok 2021 oparto na badaniach, które zostały przeprowadzone w pierwszej połowie 2020 r. przez firmę Oficyna Profilaktyczna z Krakowa na zlecenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dźwierzutach i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dźwierzutach.

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw mieszkańców gminy Dźwierzuty na temat problemu narkotykowego i nikotynowego. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród trzech grup społecznych: dorosłych mieszkańców gminy Dźwierzuty, uczniów oraz sprzedawców napojów alkoholowych. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie. W badaniach łącznie wzięło udział 347 osób (dorośli mieszkańcy – 100 osób, uczniowie – 237, sprzedawcy – 10 osób).

W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, a także skala zjawiska

wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży szkolnej na terenie Gminy.

1. PROBLEM NIKOTYNOWY I NARKOTYKOWY Z PERSPEKTYWY DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie Gminy Dźwierzuty, wzięło udział 100 mieszkańców mających powyżej 18 lat.

Spośród badanych 60% stanowiły kobiety, 40% mężczyźni. Najliczniejszą część badanej społeczności stanowiły osoby w wieku 26-35 lat (29%) oraz 36-45 lat (22%). Ankiетowani w wieku 46 - 55 lat tworzyli grupę 20% badanych, zaś 15 % respondentów znajdowało się między 56 a 65 rokiem życia. 11% badanej populacji miała 65 lat, a 3% mniej niż 25 lat.

Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (37%), 26% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem średnim lub pomaturalnym, 23% z wykształceniem podstawowym, natomiast 2% ankietowanych zakończyło swoją edukację na poziomie gimnazjum.

W badaniu diagnozującym problemy społeczne występujące na terenie gminy Dźwierzuty, wzięły udział zarówno osoby zatrudnione w instytucji publicznej - rządowej lub samorządowej (35%), przedsiębiorstwie prywatnym (20%), osoby bezrobotne (19%), będące na emeryturze/rencie (17%), prowadzące własną działalność gospodarczą (5%) oraz zatrudnione w rolnictwie (4%).

Analiza sytuacji materialnej badanej grupy pokazuje, że nieco ponad połowa dorosłych mieszkańców Gminy jest z niej zadowolona - 41% ocenia ją dobrze, a 13% bardzo dobrze. 29% określiło swoją sytuację materialną jako ani dobrą, ani złą, natomiast posiadanie złej i bardzo złej sytuacji materialnej dotyczy 17% respondentów.

Stan cywilny osób biorących udział w badaniu przedstawia się następująco: większość respondentów jest zamężnych/zonatych (51%), 28% badanych to panny/kawalerowie, 11% stanowią osoby rozwiedzione, natomiast 10% - wdowy/wdowcy.

Celem przeprowadzonych badań było poznanie opinii oraz doświadczeń respondentów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i nikotyny.

Celem określenia skali problemu spożywania narkotyków, dopalaczy i innych środków psychoaktywnych w Gminie Dźwierzuty, poproszono dorosłych mieszkańców o oszacowanie jak często sięgają po te substancje. Sięgnięcie po tego typu substancje zadeklarowało 16% badanych, w tym 10% zażywało je jednokrotnie, 4% kilka razy w roku, 1% raz w miesiącu i również 1% - kilka razy w tygodniu.

W celu pogłębionej analizy określono, które substancje psychoaktywne zażywali dorośli mieszkańcy gminy Dźwierzuty. Wyniki badania ankietowego pokazały, iż najpopularniejszą wśród respondentów substancją jest marihuana – sięgnęło po nią 14 osób (88%). 3 badanych (19%) wskazało

na środki nasenne, natomiast 1 respondent (6%) na leki w celu odurzenia się.

Dorośli mieszkańcy gminy Dźwierzuty, którzy wcześniej zadeklarowali spożywanie narkotyków, dopalaczy lub innych substancji psychoaktywnych zostali poproszeni również o określenie, czy doznali w związku z tym jakichś przykrych konsekwencji. Doświadczenia tego typu mają za sobą 3 osoby (19%), w tym 2 respondentów (13%) miało problemy ze zdrowiem, natomiast 1 osoba (6%) doświadczyła wypadku lub uszkodzenia ciała.

Respondentom zostało zadane pytanie również o znajomość konkretnych miejsc na terenie swojej miejscowości, gdzie można pozyskać narkotyki lub dopalacze. Badania wykazały stosunkowo wysoki odsetek ankietowanych deklarujących znajomość takich miejsc (23%), przy czym przeważająca część spośród tych osób wskazała na znajomość konkretnej osoby (19%). Zdecydowanie rzadziej deklarowane było osiedle (2%), inne miejsca (przystanek, park) oraz centrum miejscowości (1%).

Z kolei opinia respondentów dotycząca szkodliwości dla zdrowia dopalaczy, narkotyków, e-papierosów i papierosów przedstawia się następująco:

- ☐ szkodliwość dopalaczy dostrzega 98% respondentów, natomiast nie zdaje sobie sprawy z ich szkodliwości – 2%;
- ☐ o szkodliwości narkotyków przekonanie ma 97%, natomiast przeciwnego zdania jest 3%;
- ☐ e-papierosy są szkodliwe dla 81% badanych mieszkańców, o ich niskiej szkodliwości przekonanie ma 18%, a o nieszkodliwości – 1%;
- ☐ szkodliwość papierosów dostrzega 88% respondentów, natomiast nie zdaje sobie sprawy z ich szkodliwości – 12%.

Celem zweryfikowania skali palenia papierosów przez dorosłych mieszkańców gminy Dźwierzuty zapytano respondentów czy palą papierosy i jak często. Spośród wszystkich badanych osób, papierosy pali 45%, przy czym 9% sięga po nie kilka razy w roku, 2% kilka razy w miesiącu, kolejny 2% - raz w tygodniu, 4% - kilka razy w tygodniu, natomiast 28% - codziennie.

Jeśli chodzi o ilość dziennie wypalanych przez dorosłych mieszkańców sztuk papierosów na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że 6 osób (13%) nie wie ile dziennie papierosów wypala, ponieważ nie liczy ich ilości, 8 osób (18%) nie wie, ponieważ nie pali codziennie, 7 respondentów (16%) deklaruje, iż sięga po papierosa mniej niż 5 razy w ciągu dnia, 9 osób (20%) między 6 a 15 razy, natomiast 15 osób (33%) wypala dziennie między 16 a 25 sztuk.

Z zebranych danych wynika, że zerwać z nałogiem próbowało 19 osób (43%), w tym 7 respondentów raz (16%), natomiast 12 osób wiele razy (27%). Uzależnienie od nikotyny jest jednym z najsilniejszych uzależnień od środków psychoaktywnych. Usiłowanie rozstania się z nałogiem często kończą się niepowodzeniem, co zniechęca palaczy do podejmowania kolejnych kroków.

Zebrany materiał badawczy wykazał, że e-papierosy pali 9% dorosłych mieszkańców, w tym 3% - kilka razy w roku, 1% - raz w miesiącu, również 1% - kilka razy w miesiącu, 2% - kilka razy w

tygodniu i kolejne 2% - codziennie.

2. PROBLEM NARKOTYKOWY I NIKOTYNOWY Z PERSPEKTYWY DZIECI

W badaniu ankietowym przeprowadzonym w pierwszej połowie 2020 r. na terenie Gminy Dźwierzuty wzięło udział 237 uczniów, gdzie 40% próby stanowili chłopcy, a 60% dziewczęta.

Wśród uczniów biorących udział w badaniu, taką samą część kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 10-12 lat, jak i mający 13-15 lat (49%). Tylko 2% badanych zadeklarowało wiek mieszczący się w przedziale 16-18 lat. Natomiast jeśli chodzi o strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy, dostrzegalne jest znaczne zróżnicowanie pod tym względem. 31% osób biorących udział w badaniu uczęszcza do V klasy szkoły podstawowej, 27% wskazało na klasę VI, 19% na klasę VII, natomiast 22% na klasę VIII.

W celu dogłębnej analizy problemu zażywania narkotyków, dopalaczy i innych środków psychoaktywnych. respondentom zadano pytanie o to, ile razy w życiu zdarzyło im się zażywać tego typu substancje. Wśród uczniów, którzy sięgnęli po środki psychoaktywne, tj. 3%, 2% zażywało je kilka razy, natomiast 1% - wiele razy. Natomiast jeśli chodzi o częstotliwość zażywania substancji psychoaktywnych przez uczniów, w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie możemy zauważyć, że w tym okresie czasu sięgnęły po nie 3 osoby (50%), w tym 1 uczeń 1-2 razy, kolejna 1 osoba 3-4 razy i również 1 osoba więcej niż 10 razy (17%).

Podczas realizacji badań, określony został również wiek inicjacji narkotykowej uczniów, którzy mieli kontakt z tego typu substancjami. Większość respondentów przyznało, że po narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne sięgnęło po raz pierwszy w wieku 14-16 lat (5 osób, tj. 83%), natomiast 1 osoba miała wówczas 11-13 lat (17%).

Najpopularniejsza wśród uczniów z gminy Dźwierzuty, podobnie jak ma to miejsce w całej Polsce, okazała się marihuana lub haszysz (4 osoby, tj. 67%). Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia znalazła się amfetamina oraz leki w celu odurzenia się (2 osoby, tj. 33%). Pojedyncze odpowiedzi padły również na kokainę, sterydy anaboliczne, dopalacze, substancje wziewne, LSD, mefedron oraz metamfetaminę (17%).

Uczniowie, którzy spożywali substancje psychoaktywne zostali także poproszeni o określenie, od kogo je otrzymali. Z odpowiedzi respondentów wynika, że dostali je od koleżanki/kolegi, brali wspólnie w grupie przyjaciół (2 wskazania) oraz kupili od obcej osoby (1 wskazanie). 2 uczniów stwierdziło natomiast, że nie wiedzą, skąd wzięli tą substancję.

Interesowało nas również to, czy uczniowie, którzy sięgnęli po narkotyki, dopalacze lub inne środki psychoaktywne, doświadczyli w związku z tym jakiś przykrych konsekwencji. Badania wykazały, że doznało ich dwóch respondentów – wskazali oni na problemy w rodzinie (2 osoby, tj. 40%).

W następnej kolejności uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- ☐ narkotyki są łatwe do zdobycia dla 5% ankietowanych, a trudne dla 32%,
- ☐ dopalacze są łatwe do zdobycia dla 3% ankietowanych, a trudne dla 33%,
- ☐ papierosy są łatwe do zdobycia dla 37% ankietowanych, a trudne dla 24%,
- ☐ e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 27% ankietowanych, a trudne dla 28%.

Ocena szkodliwości dla zdrowia dopalaczy, narkotyków, papierosów i e-papierosów uczniów przedstawia się następująco:

- ☐ szkodliwość dopalaczy dostrzega łącznie 93% badanych, narkotyków – 95%, e-papierosów – 73%, natomiast papierosów – 90%;
- ☐ ze szkodliwości niżej wymienionych substancji nie zdaje sobie sprawy 2% uczniów w przypadku dopalaczy, 3% badanych w przypadku narkotyków, 22% jeśli chodzi o e-papierosy i 7% jeśli chodzi o papierosy;
- ☐ brak wiedzy na temat szkodliwości dopalaczy ma 5% respondentów, na temat narkotyków – 3%, e-papierosów – 5%, a papierosów – 3%.

Uczniów poproszono również o odpowiedź na pytanie, jakie według nich mogą być negatywne konsekwencje związane z zażywaniem narkotyków, dopalaczy i papierosów. Respondenci najczęściej wskazywali na zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (77%) oraz uzależnienie (75%). Innymi konsekwencjami według badanych są kolejno według liczby wskazań: nieodpowiednie towarzystwo (58%), pogorszenie relacji rodzinnych (55%), obniżenie efektywności nauki (50%), poważne kłopoty finansowe (41%), i pogorszenie relacji koleżeńskich (37%). 5% uczniów stwierdziło, że nie występują negatywne konsekwencje związane z zażywaniem tych substancji, natomiast 14% nie potrafiło określić swojego stanowiska w tym zakresie ze względu na brak wiedzy.

W przypadku problemów związanych z narkotykami lub dopalaczami, zdecydowana większość młodych mieszkańców Gminy zwróciłoby się o pomoc do rodziców/opiekunów (78%). Na drugim miejscu pod względem liczby wskazań znaleźli się nauczyciele (35%), natomiast na trzecim psycholog/pedagog szkolny (32%). Tylko 7% ankietowanych stwierdziło, że nie wie, gdzie mogłoby uzyskać pomoc. Co dziesiąty ankietowany przyznał, że w razie tego typu problemów radziłby sobie sam (11%).

Jeżeli chodzi o częstotliwość sięgania przez uczniów z tereny gminy Dźwierzuty po papierosy to deklaracji respondentów wynika, że kontakt z nimi miało 21% ankietowanych, w tym 9% sięgnęło po nie jednokrotnie, 8% - kilka razy, 3% - wiele razy, natomiast 1% stwierdził, że pali papierosy regularnie/codziennie.

Natomiast, co do wieku inicjacji nikotynowej możemy zauważyć, że po papierosy przed 10

rokiem życia sięgnęło 9 badanych (18%), 31 osób miało wówczas 11-13 lat (63%), a 9 uczniów 14-16 lat (18%).

W ramach badań uzyskano również informacje odnośnie częstotliwości palenia papierosów przez uczniów w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Spośród wszystkich respondentów, którzy zadeklarowali, że palili papierosy w tym okresie czasu – 10 osób sięgnęło po wyroby nikotynowe 1-2 razy (20%), 2 ankietowanych 5-10 razy (4%), natomiast 3 osoby więcej niż 10 razy (6%). Pozostali badani nie palili papierosów w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie (34 osoby, tj. 69%).

Zbadaniu poddana została następnie częstotliwość palenia przez uczniów e-papierosów. Z deklaracji respondentów wynika, że po elektroniczne papierosy sięgnęło 29% ankietowanych, w tym 14% paliło je jednorodnie, 8% - kilka razy, 5% - wiele razy, natomiast 2% zadeklarowało regularne/codziennie palenie.

W ramach badań uzyskano również informacje na temat wieku, w którym badani uczniowie pierwszy raz zapalili e-papierosa. Zdecydowana większość sięgnęła po nie mając 11-13 lat (42 osoby, tj. 64%). 18 ankietowanych wskazało na przedział wiekowy 14-16 lat (27%), natomiast 6 osób miało wówczas mniej niż 10 lat (9%).

Z zebranych danych wynika, że w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem po elektroniczne papierosy sięgnęło 27 badanych (41%), wśród których 13 osób miało z nimi bezpośredni kontakt 1-2 razy (20%), 3 osoby 3-4 razy (5%), kolejne 3 osoby 5-10 razy (5%), natomiast 8 uczniów paliło je więcej niż 10 razy (12%).

3. PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE

W badaniu diagnozującym problemy społeczne wzięły udział również osoby pracujące w punktach sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie gminy Dźwierzuty.

W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Dźwierzuty wzięło udział 10 sprzedawców, 6 kobiet i 4 mężczyzn. Wśród badanych największą grupę stanowili respondenci w wieku 41 - 60 lat (8 osób). 1 osoba wskazała na przedział wiekowy 26-40 lat i również 1 osoba stwierdziła, że ma więcej niż 61 lat. Zebrany materiał badawczy wykazał, że większość badanych pracuje w punkcie gdzie prowadzona jest sprzedaż alkoholu powyżej 21 lat – na tą odpowiedź wskazało 7 osób. 2 odpowiedzi padły na 11-20 lat, natomiast 1 na 1-5 lat.

Sprzedawcy alkoholu podczas ankietowania byli pytani głównie o problemy alkoholowe dotyczące mieszkańców gminy. Jednak pojawiły się również pytania dotyczące wyrobów tytoniowych.

Sprzedaż wyrobów tytoniowych osobom nieletnim jest czynem niezgodnym z prawem. Spytałismy więc respondentów o to, jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy byli na terenie gminy świadkami sprzedaży papierosów osobom niemającym 18 lat. Wszyscy respondenci jednoznacznie stwierdzili, iż takie sytuacje nie miały miejsca (10 osób).

Wnioski wynikające z przeprowadzonych badań:

Podsumowując rozważania na temat związany z paleniem przez młodzież papierosów, oraz zażywaniem narkotyków czy dopalaczy należy stwierdzić, że papierosy nadal stanowią problem, który jest kumulowany przez narkotyki. Warto podkreślić, że badani uczniowie zazwyczaj są motywowani przez swoich kolegów lub koleżanki. Dotyczy to wszystkich sfer, zarówno palenia papierosów, jak również zażywania narkotyków i dopalaczy. Z przeprowadzonych badań wśród uczniów wynika, że młodzi ludzie częściej wskazują, że „ktoś coś robi” niż sami się przyznają do tego, że np. palą papierosy lub zażywają narkotyki. Poza tym warto zastanowić się nad problemem dostępności papierosów, narkotyków i dopalaczy przez badaną młodzież. Zgodnie z deklaracjami badani nie mają dużych problemów ze zdobyciem papierosów czy też narkotyków, mimo tego, że sprzedaż papierosów osobom do 18 roku życia jest w Polsce zabroniona.

Dzięki badaniom uzyskano również informację o najczęściej stosowanych przez uczniów używkach. Stwierdzono, że młodzież sięga po nie w związku z problemami i kłopotami w życiu osobistym, chęcią zaimponowania innym, chęcią poprawy samopoczucia, a także to, że koledzy zażywają. Często inspiracją do sięgania po używki jest środowisko rówieśnicze. Badania wskazały również, że wśród dzieci i młodzieży są osoby, które potrafią preferować zdrowy styl życia, mają świadomość, że uzależnienia szkodzą zdrowiu i nie boją się odmawiać w sytuacjach zagrożenia.

Odnosząc się do zagadnienia skutków jakie może wywołać uzależnienie od papierosów, narkotyków bądź też innych środków odurzających np. dopalaczy należy jednocześnie dołożyć wszelkich starań w celu edukacji młodzieży o negatywnych skutkach palenia papierosów i zażywania narkotyków oraz dopalaczy z jednoczesnym edukowaniem osób dorosłych, które mogą być gwarantem przestrzegania prawa. Edukowanie to mogłoby się odbywać zarówno w postaci otwartych wykładów, warsztatów, spotkań z młodzieżą, ale też poprzez opracowanie kampanii społecznych mających na celu, nie tyle edukację w zakresie profilaktyki ale, co wydaje się być ważniejsze, uwrażliwienie opinii publicznej na fakt, że problemy związane z paleniem papierosów i zażywaniem narkotyków i dopalaczy nie zniknęły z życia młodego człowieka, a są nieodłącznym elementem procesu dorastania przynajmniej dla części z nich.

Z przeprowadzonych badań wynika, że:

- istnieje niebezpieczeństwo próbowania narkotyków i papierosów przez młodzież,
- istnieje problem zażywania dopalaczy, palenia marihuany i papierosów wśród młodzieży szkolnej,
- istnieje ryzyko namowy ze strony innych na użycie środków odurzających,
- miejsca szczególnej dostępności narkotyków to środowisko rówieśnicze, osiedle,

przystanek, park,

Analizując badania przeprowadzone na terenie Gminy Dźwierzuty można wyciągnąć następujące wnioski:

- Niepokojący jest fakt, że w Gminie Dźwierzuty występuje dość szeroki problem nikotynowy,
- Z przedstawionych danych wynika, że młodzież oraz wielu dorosłych mieszkańców gminy ma za sobą inicjację narkotykową,
- Istotny problem w Gminie Dźwierzuty stanowi palenie papierosów przez dzieci i młodzież,
- Z zebranych danych wynika, że kilku uczniów szkoły podstawowej mają za sobą inicjację narkotykową,
- Wiedza nieletnich dotycząca miejsc, gdzie w razie problemów wynikających ze spożycia narkotyków mogą otrzymać pomoc jest dość wysoka,
- Niepokojący jest fakt, że w Gminie Dźwierzuty można zakupić narkotyki,

Diagnoza problemów społecznych ukazała skalę problemów uzależnień społecznych na terenie gminy. Działania badawcze doprowadziły do zidentyfikowania problemów uzależnień wśród różnych grup (dzieci, młodzież, dorosłych mieszkańców, sprzedawców). Przeprowadzone badania zidentyfikowały przyczyny i czynniki wywołujące sytuacje problemowe, określiły skalę i zakres problemów uzależnień oraz zidentyfikowały skutki występujących problemów.

Aby rozwiązać istniejące problemy Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmie szereg działań w celu wyjaśnienia sytuacji problemowej i złagodzenia jej skutków.

Ważnym działaniem ze strony komisji będzie przeprowadzenie różnorodnych kampanii profilaktycznych dotyczącej negatywnych skutków nadużywania narkotyków, nikotyny i dopalaczy kierowanych do różnych grup społecznych, zarówno do dzieci, młodzieży jak i dorosłych. Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów narkomanii zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Działania będą polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucjach. Istotnym działaniem jest również przeszkolenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy oraz nauczycieli ze szkół z terenu gminy zajmującymi się profilaktyką w szkole, ponieważ ważne jest zwrócenie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem uzależnienia od narkotyków i innych środków psychoaktywnych. Profesjonalna pomoc

pomoże zmniejszyć skutki związane z występowaniem problemu narkotykowego na poziomie społeczności lokalnej. Inną formą działań korzystnie wpływających na poprawę skuteczności i efektywności prowadzonych działań profilaktycznych jest inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, oprócz podnoszenia kompetencji i kwalifikacji kadry specjalistów, rekomenduje się również angażowanie tych podmiotów w prowadzone kampanie społeczne i działalności edukacyjne na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. Należy także kontynuować lub wprowadzić do szkół programy rekomendowane tj. Fantastyczne możliwości, Program Domowych Detektywów itd. Również ważne jest przeprowadzenie działań informacyjnych dotyczących podwyższenia świadomości dzieci i młodzieży na temat instytucji pomocowych oraz uwrażliwienie rodziców poprzez działania edukacyjne na problem narkotykowy wśród dzieci i młodzieży poprzez przeprowadzanie zajęć z zakresu szkodliwości narkotyków. Działania profilaktyczne na terenie gminy powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Zdecydowanie korzystnym działaniem jest edukowanie mieszkańców poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe. Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem narkotykowym. Dostęp do różnorodnych zajęć na terenie gminy, umożliwiłby pozytywną organizację czasu wolnego mieszkańców. Należy także pamiętać o zapewnieniu łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnienia lub przemocy.

Istnieją czynniki ryzyka tkwiące w środowisku, rodzinach uczniów i samych uczniach. Są to ubóstwo, bezrobocie, dysfunkcje, przyzwolenie rodziców na zapalenie papierosa przez ich dzieci. Dla około połowy uczniów zasady domowe mogą nie być jasno określone. Ryzykiem może być duża ilość czasu spędzanego przez dzieci przy komputerze, grach komputerowych, grach na telefonie komórkowym. Ponadto korzystanie z internetu może być niekorzystnym źródłem wiedzy o narkotykach i dopalaczach. Duży wpływ na opinie uczniów o środkach psychoaktywnych ma również przekaz medialny, szczególnie telewizja. Inne czynniki to niewielka wiedza respondentów o osobach i instytucjach niosących pomoc w zakresie uzależnień.

Jednym z zadań, jakie powinno być realizowane w ramach gminnego programu przeciwdziałania narkomanii jest udzielanie pomocy psychologicznej dzieciom z rodzin z problemem uzależnień. W ramach budowania lokalnego systemu pomocy dzieciom z tychże rodzin ważnym elementem jest realizacja różnorodnych działań w tym m.in. prowadzenie świetlic realizujących programy profilaktyczne z elementami socjoterapii. Zadania związane z udzielaniem pomocy dzieciom z problemem uzależnień powinny stać się priorytetem w ramach gminnego programu przeciwdziałania narkomanii. Większość osób intuicyjnie czuje, że profilaktyka ma sens. Potwierdzeniem jest chętnie przytaczane stwierdzenie, że "lepiej zapobiegać niż leczyć". Chcemy stosować profilaktykę w odniesieniu do własnego zdrowia, bo jest ono dla nas ważne. Tak samo istotne

powinno być działanie na rzecz zdrowia psychicznego oraz fizycznego dzieci i młodzieży. Jakiegokolwiek zaniechanie jest tu nie do usprawiedliwienia. Trzeba wszelkimi środkami pomagać, a czasem także ratować dzieci i młodzież, by nie zagubiły się w otaczającym ich świecie. Skuteczność podjętych działań profilaktycznych w istotnym stopniu będzie zależała od ich jakości. Niezbędne jest zatem zdobycie odpowiedniej wiedzy na temat zagrożeń, jakim podlegają dzieci oraz sposobów przeciwdziałania ich skutkom.

W związku z powyższym na rok 2021 w przypadku odwołania obostrzeń związanych z panującą pandemią koronawirusa zaplanowano działalność grup profilaktycznych z elementami socjoterapii. Ze sprawozdań prowadzących zajęcia wynika, że dzieci i młodzież chętnie w nich uczestniczą i przychodzą punktualnie. Najchętniej biorą udział w zajęciach plastycznych, sportowych i wycieczkach. Dzieci i młodzież podczas zajęć mogą porozmawiać na różne tematy oraz mają możliwość spotkania. Zajęcia uczą aktywnego działania w grupie, współpracy, sprzyjają odreagowaniu napięcia, uczą nawiązywania przyjaźni. W grupie uczęszczającej na zajęcia dostrzegalne są rezultaty tj. zmniejszenie poziomu agresji, wzrost umiejętności panowania nad emocjami, wzrost umiejętności przygotowywania posiłków i wykonywania prac porządkowych, wzrost wiedzy z zakresu zdrowego odżywiania i zagrożeń używania substancji psychoaktywnych, zwiększenie poczucia odpowiedzialności za swoje zachowanie, rozwinięcie poczucia estetyki i kreatywności, wzrost zaufania do siebie i dorosłych, nabycie konstruktywnych sposobów radzenia sobie ze stresem oraz nabycie umiejętności rozwiązywania konfliktów. Na dotychczasowe zajęcia profilaktyczne z elementami socjoterapii zgłaszała się dość duża ilość dzieci i młodzieży chętnych do brania udziału. Według prowadzących praca wychowawcza i socjoterapeutyczna powinna być w dalszym ciągu organizowana z zachowaniem systematyczności.

CELE PROGRAMU

1. Kreowanie lokalnej polityki przeciwdziałania narkomanii służącej zwiększeniu aktualnych i zapobieganiu nowych problemów narkomanii,
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i członków ich rodzin, przeciwdziałanie przemocy domowej,
3. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy prawnej,
4. Zmniejszenie degradacji zdrowotnej, społecznej i ekonomicznej osób oraz rodzin ponoszących skutki nadużywania narkotyków,
5. Tworzenie warunków do przeprowadzenia zadań z zakresu profilaktyki skierowanej głównie

do dzieci i młodzieży,

6. Prowadzenie szerokiej profilaktyki wśród rodziców,
7. Działalność wychowawcza i informacyjna w zakresie rozwiązywania problemów związanych z narkomanią,
8. Zwiększanie efektywności działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach i placówkach systemu oświaty, ośrodka kultury, parafii, sołectwach,
9. Ograniczenie ryzykownych zachowań dzieci i młodzieży związanych z używaniem narkotyków i innych środków psychoaktywnych,
10. Ograniczenie szkód zdrowotnych spowodowanych używaniem środków psychoaktywnych,
11. Działalność wychowawcza i informacyjna w zakresie rozwiązywania problemów związanych z narkomanią.

ZADANIA Z ZAKRESU GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

I. Zwiększenie liczby osób zajmujących się realizowaniem działań profilaktycznych.

1. Prowadzenie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe dla osób realizujących zadania profilaktyczne obejmujące problematykę narkomanii, a w szczególności dla pracowników szkół, placówek oświatowych, pomocy społecznej, policji i innych grup podejmujących działania profilaktyczne,
2. Organizowanie szkoleń w celu doskonalenia kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą dotyczących wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz umiejętności i podejmowania interwencji profilaktycznej,
3. Zwiększenie liczby kompetentnych realizatorów programów profilaktycznych,
4. Kursy i szkolenia dla przedstawicieli samorządu lokalnego oraz pracowników samorządowych zajmujących się problemami narkomanii.
5. Finansowanie szkoleń, kursów dla osób prowadzących zajęcia profilaktyczne z elementami socjoterapii.

II. Rozwijanie i popieranie działalności informacyjnej, edukacyjnej, zapobiegawczej,

szkoleniowej i prawnej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, a w szczególności dzieci i młodzieży. Poradnictwo i organizacja pomocy społecznej.

1. Podniesienie wiedzy społeczeństwa z zakresu narkomanii. Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w zapobieganiu narkomanii - wsparcie działalności organizacji pozarządowych i osób fizycznych,
2. Organizowanie i finansowanie warsztatów, prelekcji, pogadanek,
3. Realizacja programów profilaktycznych, informacyjnych, terapeutycznych, spektakli teatralnych i warsztatów o tematyce profilaktycznej dla dzieci i młodzieży ze szkół z terenu gminy,
4. Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat zapobiegania narkomanii, postaw rodzicielskich – współpraca z placówkami oświatowymi,
5. Udzielanie rodzinom z problemami narkomanii pomocy psychologicznej, prawnej, informacyjnej,
6. Szerzenie informacji na temat problemu narkomanii za pomocą ulotek, wykorzystanie strony internetowej Gminy oraz współpraca z instytucjami zajmującymi się problematyką,
7. Upowszechnianie informacji na temat dostępu do działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych i placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych,
8. Prowadzenie zajęć profilaktycznych z elementami socjoterapii (w przypadku zniesienia obostrzeń związanych z pandemią koronawirusa),
9. Finansowanie kolonii profilaktycznych, jako elementu oddziaływań profilaktycznych (w przypadku zgłoszenia się osób chętnych i zniesienia obostrzeń związanych z pandemią koronawirusa),
10. Wspomaganie prowadzenia zajęć sportowo – rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży (w przypadku zniesienia obostrzeń związanych z pandemią koronawirusa),
11. Prowadzenie konkursów na temat używania substancji psychoaktywnych,
12. Pogłębianie wiedzy na temat środków psychoaktywnych,
13. Prowadzenie grup wsparcia, zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych i eksperymentujących ze środkami psychotropowymi i ich rodzin (w przypadku zniesienia obostrzeń związanych z pandemią koronawirusa),
14. Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego, zajmującego się informacją, pomocą prawną oraz pierwszą

interwencją w problemach narkotykowych,

15. Kształtowanie świadomości zdrowotnej i motywacji do dbania o zdrowie u dzieci i młodzieży szkolnej ze szczególnym uwzględnieniem problematyki używania substancji psychoaktywnych i ich negatywnych następstw,

16. Umożliwienie dzieciom i młodzieży twórczego, pozytywnego zagospodarowania czasu wolnego poprzez rozwój zainteresowań pod kierunkiem instruktorów i wychowawców poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych i imprez profilaktycznych (w przypadku zniesienia obostrzeń związanych z pandemią koronawirusa),

17. Wspieranie działalności kulturowej i sportowej prowadzonej w połączeniu z profilaktyką uzależnień,

18. Realizacja programów profilaktycznych promujących zdrowy styl życia na terenie szkół i innych placówek opiekuńczo – wychowawczych pracujących na rzecz dzieci i młodzieży.

19. Prowadzenie działań edukacyjnych, w tym kampanii społecznych, adresowanych do różnych grup docelowych, a w szczególności do dzieci, młodzieży, rodziców na temat zagrożeń wynikających z używania środków odurzających i substancji psychoaktywnych, a także z pozamedycznego stosowania produktów leczniczych, których używanie może doprowadzić do uzależnienia,

20. Prowadzenie działań edukacyjnych dla dorosłych w zakresie szkód wynikających ze stosowania narkotyków przez dzieci i młodzież (wywiady profilaktyczne, warsztaty profilaktyczne, program edukacyjno – interwencyjny "Szkola dla rodziców", finansowanie materiałów niezbędnych do prowadzenia rekomendowanych programów profilaktycznych w szkołach , kampanie profilaktyczne),

21. Rozpowszechnianie ulotek, broszur i plakatów, na których znajdować się będą informacje zachęcające do rzucenia palenia oraz sposoby i metody, które mogą w tym pomóc.

22. Podjęcie działań profilaktycznych wykorzystując przy tym strategię informacyjną mającą na celu edukację mieszkańców z zakresu szkodliwości nikotyny na zdrowie palacza i osób w jego najbliższym otoczeniu.

23. Ograniczanie dostępności papierosów dla dzieci i młodzieży poprzez szkolenia dla sprzedawców wyrobów nikotynowych z zakresu przestrzegania zakazu sprzedaży papierosów osobom nieletnim oraz konsekwencji moralnych i prawnych za tym idących.

24. Przeprowadzenie szkoleń/warsztatów dla rodziców, na temat reagowania w przypadku zażywania przez dzieci środków psychoaktywnych, rozpoznawania czy dziecko zażywa takie substancje, do kogo należy się zgłosić w przypadku doświadczenia tego problemu oraz jak rozmawiać z dzieckiem w

przypadku podejmowania przez niego zachowań ryzykownych.

25. Realizacja działań profilaktycznych na poziomie uniwersalnym dotyczących konsekwencji zdrowotnych, społecznych i prawnych zażywania narkotyków i dopalaczy

26. Rozpowszechnianie w miejscach publicznych ulotek na temat możliwych form pomocy w przypadku doświadczania problemów z nadużywaniem lub uzależnieniem od środków psychoaktywnych.

III. Diagnozowanie i badanie zjawisk związanych z używaniem narkotyków:

1. Monitorowanie poziomu i struktury spożycia oraz dostępności narkotyków,
2. Rozpoznawanie i diagnozowanie środowiska – ankietowanie dzieci i młodzieży w zakresie problematyki uzależnień i jej rozmiarów w placówkach oświatowych,
3. Inicjowanie, wspieranie i prowadzenie badań dotyczących problemów wynikających z używania narkotyków (diagnoza problemów społecznych, ewaluacja zachowań ryzykownych w szkołach na terenie gminy),

IV Udzielenie rodzinom w którym występuje problem uzależnienia - pomocy psychospołecznej i prawnej oraz ochrony przed przemocą w rodzinie poprzez:

1. Wspomaganie działalności świetlic socjoterapeutycznych, środowiskowych i wiejskich (w przypadku zniesienia obostrzeń związanych z pandemią koronawirusa),
2. Organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych o charakterze profilaktycznym oraz dofinansowanie różnych form zajęć sportowo – rekreacyjnych i edukacyjnych (w przypadku zniesienia obostrzeń związanych z pandemią koronawirusa),
3. Dofinansowywanie zajęć i programów socjoterapeutycznych oraz profilaktycznych dla dzieci z rodzin z problemami alkoholowymi lub przemocą w rodzinie (w przypadku zniesienia obostrzeń związanych z pandemią koronawirusa),
4. Organizowanie i dofinansowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin, w których występują problemy alkoholowe i przemoc w rodzinie (w przypadku zniesienia obostrzeń związanych z pandemią koronawirusa),
5. Organizowanie i finansowanie warsztatów, prelekcji i pogadanek,
6. Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego, zajmującego się informacją, pomocą prawną oraz pierwszą interwencją w problemach narkotykowych,

Realizatorzy i partnerzy w realizacji Programu Zapobiegania Narkomanii:

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
3. Punkt Konsultacyjno – Informacyjny przy UG w Dźwierzutach,
4. Placówki oświatowe,
5. Gminny Ośrodek Kultury w Dźwierzutach,
6. Gminna Biblioteka Publiczna w Dźwierzutach,
7. Parafie (Targowo, Dźwierzuty)
8. Grupy w ramach zajęć profilaktycznych z elementami socjoterapii,
9. Komenda Powiatowa Policji w Szczytnie,
10. Urząd Gminy w Dźwierzutach,
11. Organizacje pozarządowe.

Spodziewane efekty:

- Zwiększenie świadomości społecznej nt. środków odurzających i psychoaktywnych,
- Promocja zdrowego stylu życia, wolnego od używek,
- Przygotowanie nauczycieli i pedagogów do prowadzenie programów profilaktycznych,
- Zmniejszenie ryzyka związanego z używaniem środków odurzających,
- Diagnoza problemów z związanych ze zjawiskiem narkomanii,
- Ograniczenie dostępności środków odurzających,
- Podniesienie wiedzy dzieci i młodzieży na temat uzależnień oraz korzystania z profesjonalnych ofert profilaktyki,
- Zwiększenie możliwości korzystania z profesjonalnych form pomocy dla osób uzależnionych.

ZASADY FINANSOWANIA ORAZ SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

Program może ulec modyfikacji w trakcie jego realizacji ze względu na zmianę potrzeb społecznych wynikających z diagnozy problemu oraz w przypadku zmian zapisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Gminny Program Rozwiązywania Problemów Narkomanii stanowi część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jest uzupełnieniem zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Gminy Dźwierzuty. Zadania wynikające z Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dźwierzutach.

Głównym źródłem finansowania programu są środki Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dźwierzutach. (Finansowanie realizacji zadań wynikających z Gminnego Programu będzie dokonywane z rocznych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wnoszonych przez prowadzących sprzedaż podmioty gospodarcze.)

Za merytoryczną i formalną prawidłowość wydatkowania środków przeznaczonych na realizację zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych odpowiedzialny jest Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sekretarz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Upoważnia się Przewodniczącą do występowania do Wójta Gminy Dźwierzuty z wnioskiem o przeniesienie środków finansowych pomiędzy zadaniami i paragrafami wydatków w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Dźwierzuty.

SPOSÓB MONITORINGU I EWALUACJI GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA 2019 ROK

Monitoring i kontrola efektywności prowadzone będą poprzez:

1. Sprawozdania wewnętrzne dla: Rady Gminy Dźwierzuty
2. Sprawozdanie zewnętrzne dla: Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego - zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2020 poz. 2050 t.j.)

Program został opracowany w oparciu o:

1. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. 2020 poz. 2050.)
2. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz.U. 2019 poz. 2365 ze zm.)
3. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016-2020 (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r.).
4. Diagnoza Problemów Społecznych przeprowadzoną w pierwszej połowie 2020 r. na terenie Gminy Dźwierzuty przez firmę Oficyna Profilaktyczna z Krakowa.

Opracowanie:

Wioletta Waćławska – sekretarz GKRPA